

Mänskliga rättigheter i praktiken

Rebecca Ahlstrand & Ruth Nordström
8 maj 2026

Agenda

- *Utveckling i praxis*
- *Skadeståndstalan mot staten*
- *Metod - tillämpa Europakonventionen i praktiken*
- *Några konkreta fall*
- *Frågor?*

Ruth Nordström

- Juristexamen 2002
- Advokat / Byråchef / VD
- Grundare av Människorättsadvokaterna
- Processar även internationellt i bl.a. FN och Europadomstolen
- Vidareutbildad i media- och kommunikationsvetenskap, ledarskap- och organisationsutveckling

Rebecca Ahlstrand

- Juristexamen 2008
- Advokat / Bitr. kontorschef
- Processar internationellt i bl.a. FN och Europadomstolen
- Arbetar som målsägandebiträde, särskild företrädare för barn och ombud i vårdnadstvister och migrations- och asylärenden

Utgångspunkt mänskliga rättigheter

- Enskilde skyddas mot statens maktutövning
- Begränsa statens möjlighet att ingripa i individens liv
- Rättigheter ska få genomslag genom effektiva rättsmedel

Hur kan Europakonventionen
användas i svenska domstolar?

Europakonventionen som lag

- Europakonventionen är lag i Sverige
- Lag får inte meddelas i strid med EKMR

Innebär

1. Konventionen ska tillämpas som lag
2. Svensk rätt ska tolkas fördragskonformt

Utveckling i praxis

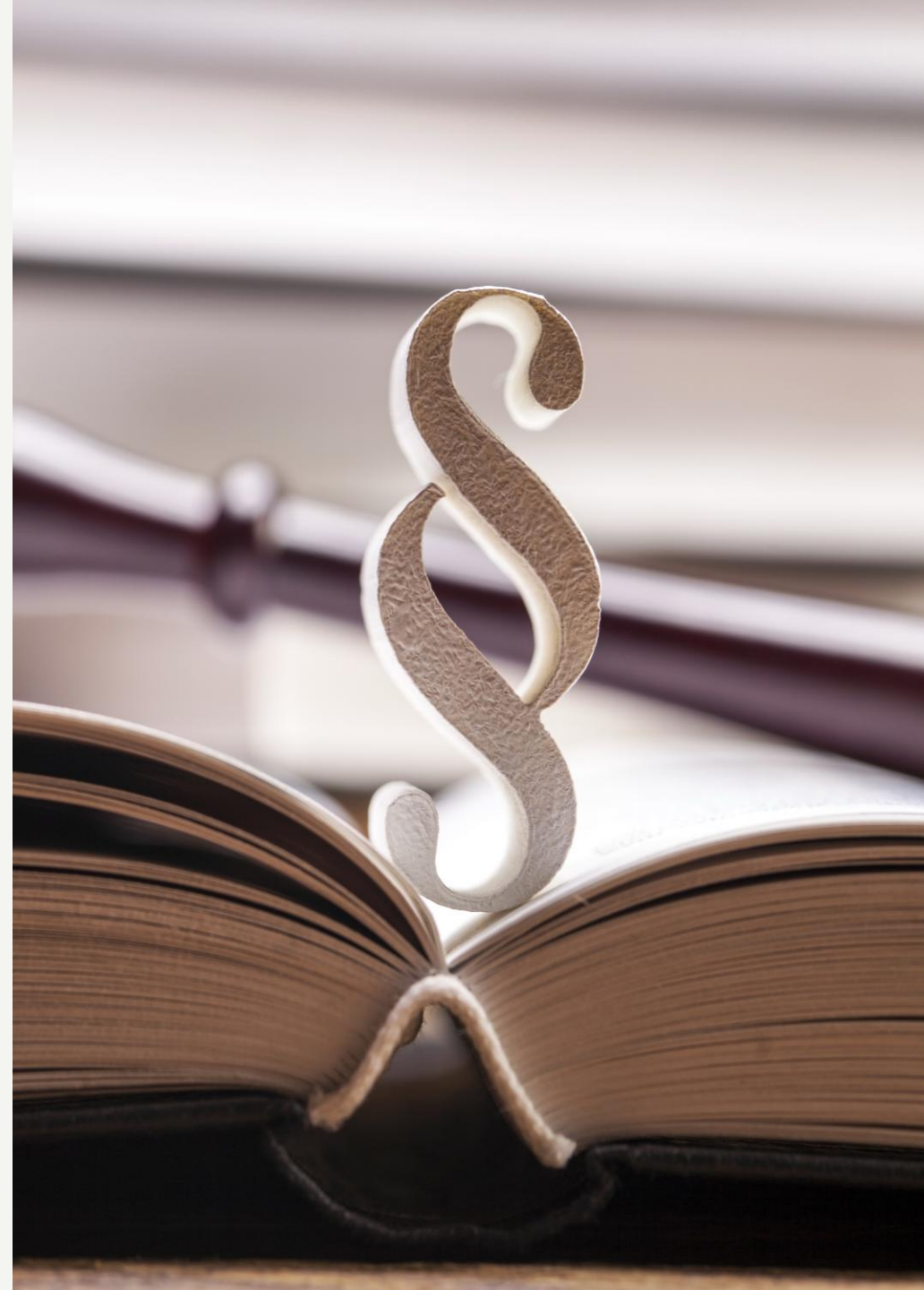
- **NJA 2007 s. 584** – skadestånd kan utgå direkt på grund av EKMR
- **NJA 2009 s. 463** – ansvaret omfattar även kommuner
- **NJA 2012 s. 211** och **NJA 2013 s. 842** – skadestånd är subsidiärt till andra rättsmedel
- **NJA 2013 s. 842** – när det räcker att konstatera att EKMR överträtts utan att utdöma skadestånd

= Grunden för 3 kap. 4 § skadeståndslagen

Skadeståndstalan mot staten

3 kap. 4 § Skadeståndslag (1972:207)

1. **Rättighetsbaserat ansvar** – ansvaret knyts direkt till överträdelsen av en rättighet, inte till ”fel eller försummelse” i traditionell mening.
2. **Nödvändighetsrekvisitet** – skadestånd ska betalas ”endast i den utsträckning det är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen”. Detta kodifierar subsidiaritetsprincipen: domstolen ska beakta om andra rättsmedel redan gett tillräcklig gottgörelse

A photograph of a modern building with curved, metallic facades and a glass-enclosed lower section. The building features two large, curved, metallic structures on the upper levels, connected by a central glass-enclosed section. The lower part of the building is a glass-enclosed structure with a grid-like pattern. The word "Metod" is overlaid in white text in the center of the image. The background shows a clear blue sky and some utility poles in the foreground.

Metod

Tillämpa Europakonventionen i praktiken

1. Identifiera rättigheten
2. Pröva om det är ett ingrepp i rättigheten
3. Är ingreppet förenligt med konventionen?
4. Finns det effektivt rättsmedel?
5. Fördragskonform tolkning

Konkreta fallstudier

The image shows a modern architectural structure with two prominent curved, cylindrical upper levels clad in metallic panels. These levels are supported by a network of red-painted steel trusses. The lower portion of the building is a glass-enclosed structure with a complex, grid-like internal framework. In the foreground, there are utility poles and a bus stop shelter, suggesting an urban or transit environment. The sky is a clear, pale blue.

Rule 39 – preventiv användning av EKMR

- Risk för tortyr
- Interimistiska åtgärder – Rule 39
- Europadomstolen stoppar utvisningen interimistiskt
- Fortsatt handläggning i ECtHR och ny asylprocess i Sverige

Artikel 8, hovrättsfall

- Skadeståndstalan i svensk domstol, art. 8
- Medicinering av ett barn mot en av vårdnadshavarnas vilja

Hovrätten ansåg:

- Det fanns lagstöd
- Det fanns ett legitimt syfte
- Men åtgärden var inte nödvändig eller proportionerlig
- Konventionskränkning föreligger
- Skadestånd utdömdes

Vad tyckte du om dagens webinarium?

**Ta gärna 30 sekunder och svara på utvärderingen!
Efter det besvaras frågor i mån av tid**

Missa inte att anmäla er till vår heldagskurs den 25 september!

Mänskliga rättigheter i juridiska processer

Heldagskurs 25 september

Som kursdeltagare får du kunskap om:

- Hur EKMR:s rättigheter kan åberopas i svenska domstolar
- Hur man driver processer mot staten vid kränkningar av mänskliga rättigheter
- Hur Barnkonventionen kan tillämpas i praktiken, t.ex. i LVU-mål
- Hur man driver ett ärende i Europadomstolen eller FN:s människorättsorgan
- Hur och när klagomål kan föras till FN-kommittéerna
- Konkreta exempel på rättighetsargumentation från mål i Europadomstolen och FN:s kommittéer

Frågor?

Tack!

För frågor om BG Institute och våra kurser,
mejla oss på kursinformation@bginstitute.se

